

Joan Estrany

Ella està tota enfadada. Abatuda amb els peus repenjats al Douro, tèrbola com el riu abans d'abocar-se al buit de l'Atlàntic. Els pescadors dels Cais de Vila Nova de Gaia apuren la copeneta, la barqueta travessa per enèsima vegada la desembocadura, els ulls immensos d'Ada desenfocuen tota la postal i fiten només el tramvia just quan es perd per l'Alfândega.

Fa uns minuts, Ivan ha vist com s'atracava l'*eléctrico* per la vorera contrària i viu i no et moguis s'ha embarcat cap a Porto a bord d'aquesta mena de vapo-

retto de tercera. Ella ha predit a l'instant com la barca sincronitzaria a la perfecció aquests dos-cents metres de paràbola per tal que Ivan arribàs a temps d'aglapir el tramvia en marxa com si es tractàs d'un treballat pla-seqüència o d'una jugada d'estratègia executada sense emperons.

L'*eléctrico* riu endins, ciutat endins; el petrolier quasi submergit en la immensitat de les pupil·les de la jove. El Douro s'ho repensa abans de perdre's dins la mar. Les aigües blanques de la tarda contra el moll. Al cinema de Batalha feien no sé quina pel·lícula de no sé qui, a ella ja li anava bé amb la seva companyia. Ivan, dret al darrera del tramvia, contempla el final premonitori d'un film que crema els darrers fotogrames. Ella ja no el veu però, la marea va pujant i, a la fi, es cruspeix d'un glop l'incendi d'Occident. Equilibrisms al moll desafiant un firmament orfe. Els cordons umbilicals de les barques temorenques s'atansen als norais.

L'*eléctrico* volta. I comença el Porto de les capamuntes, les esglésies mascarades, els carrerons bruts, els moixos, els cans, els *pombals*, les seves *feines* i, com no podia ser d'altra manera, la roba estesa. Després de creuar ciutat vella —Mouzinho da Silveira, Sao Vento— fa aturada a la Praça i passa revista als cinemes i les esglésies enrajolades.

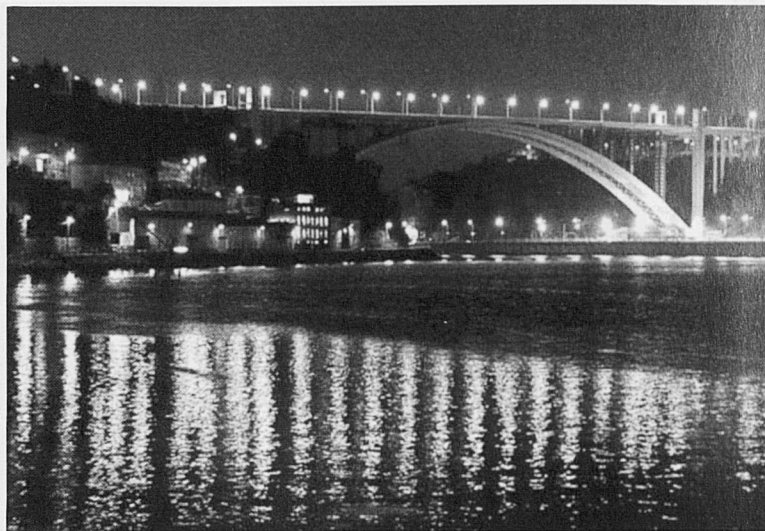
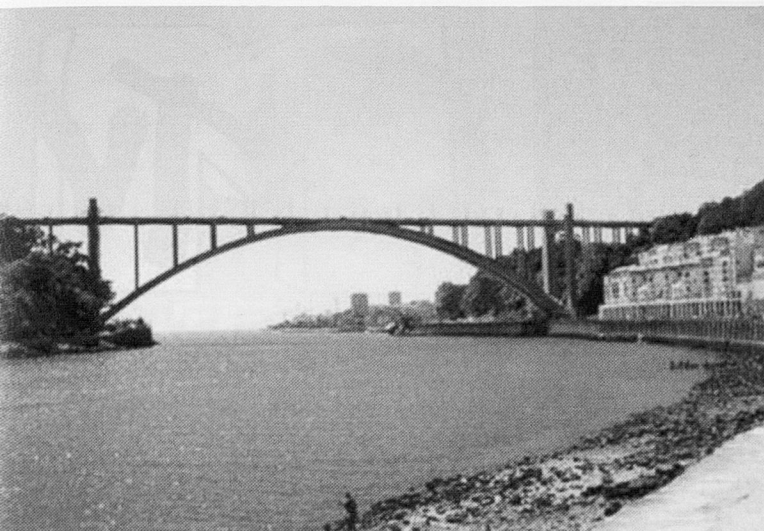
Ivan surt resant els crèdits per tal de memoritzar-los, fa un vinet al Píolho i la torre de *clerigos* confirma les seves sospites: haurà de tornar a peu. Abans s'ha estimat més, però, fer un tomb, carrer avall, per la Ribeira.

Els descarregaments i facturacions d'un temps la convertiren en el passeig de les ambaixades, les delegacions colonials i encara ara amagatall perdut de les dones de mala vida. D'ací, Gaia sembla a un bot de Porto. Tanmateix el llumeneret que cerca sobre els cellers, avui no s'ha encès, la fosforescència de les marques de vins de Porto ho aclapara tot i confegeix un tret de metròpoli a aquest enteulat província. S'enclota a les drassanes fluvials, ganyes en desús, porxos d'un port fluvial que transvasava el Douro i l'Amazones.

Sense saber ben bé com, pega al Palau de Vidre i dret per avall, per la rua de Entre Quintas, deixant a mà dreta un senyoriu i a la dreta la fosca agreujada del jardí botànic. El carrer és com un viarany de rondalla amb els revolts molt arrodonits, sense caires, per on la lluna fa bon veure. Els murs ben definits de l'esquerra contrasten amb la munió de caminois que embruten la banda dreta, els horts i replans on hom entra sense témer-se'n i sense que els propietaris tampoc facin cap més comentari. Les uralites, els afegits i la verdesca d'uns horts estibats de parrals libidinosos però on tot triga a fer-se; el sol no basta i les restes de pluja no s'acaben d'eixugar.

Torna al fil central de la rondalla i en un revolt se li presenta a la llunyania la colossal figura del Ponte Da Arrábida al clar de lluna, el darrer que creua el Douro abans que la tasca esdevengui del tot impossible.

Sonen potser les campanes de Gaia. Embullada i remoguda, Entre Quintas

baixa giravoltant com les serpentes del raïm i de la mongetera. Voreja els petits coneus de més avall, algun d'aquells esca seus. Pren de manlleu una tomàtiga de carabasseta, un mossec abans d'anar a lleure, i reveure el film i repintar l'Ada tal com l'ha deixada al moll, més preciosa que mai recreant la seva indefensió de sirenetes de Copenhague.

Vint-i-pocs anys després, l'engrescador de les sèries b i les primeres porno, es va témer de la seva manca de previsió. Ivan havia errat en el seu càlcul. L'amor era potser efímer, en tot cas menys efímer que el cinema. Associat de pati de butaques, Ivan va agrair al capdavant que els tancassin tots: l'Aguia Douro, el Batalha... Si els cinemes acabaren amb ell o ell amb els cinemes, fa mal dir. La jogueta havia durat un temps i ara la pasturaven debades pels mercadets.

Era en aquells cinemes de cartelleria salazariana on encara esguardar qualque rampellada de l'Ada a la sortida de les sessions golfes. A veïnat a la Praça de Don Joao, a l'ara refet Teatre Rivoli, el Fantasporto havia acabat per dilatar encara més aquests aplecs pretesament fortuïts.

El certamen de cinema de ciència ficció de Porto arribarà al febrer de 2005 a la XXV edició. Es tracta d'un dels festivals de cinema fantàstic de més anomenada de l'actual panorama juntament amb el de Sitges. Pel·lícules que res tenen a veure amb els antics films de Praça tan dignes potser o més que els clàssics, però tardanes per uns ulls retuts que tornaven a la sèpia, al vernís,

al record d'uns ulls que miraven reculant cada dia un xic més.

Porto malgrat tot no havia canviat gaire, més rullada i barba de cinc dies com ell, la ciència ficció no havia transcendit més enllà de les pantalles. Dels conqueridors i argonautes només en restaven els carrers i les aturades del transport públic.

El dia de la deserció, el *vaporetto* seguia travessant el Douro, el pont d'August Eiffel seguia dempeus i a sota, el riu mantenia fidel el mateix rumb. Mastroiani —Mar-ce-llo— i Irene Papas, fit a fit, a la popa estudiant-se, Manuel de Oliveira al timó. L'impacte del sol contra les cèl·lules fotovoltaiques del riu brufaven l'atmosfera agredint aquella pretesa mediterrània blau cel i mar turquesa. La filosofia del migdia diluïda, sense línies definides, desafiava aquell mediterrani epidèrmic, navegable i idealitzat com potser cap altre enginy toponímic. El seu destí s'acostava al final. Al cap i a la fi, Portugal desembocava a l'Atlàntic.

Lusitània llatina de platges de surf, eucaliptus i lusofonies colonials escampades a províncies. Visió de la fi del món, de bubotes i cascades a la mar des d'unes vinyes ubèrrimes. Portugal subcampanya de l'Eurocopa escridassen les balconades, sub en qualsevol cas.

L'ha vista un altre cop a Corderia, s'han topat com dos antics companys de classe. 'Subcampanya', com jugar-se el festeig al temps afegit amb gol de plata, a un sol partit.

¿Quant de temps et pot seduir una pel·lícula si hi vas cada dia? ¿Quant es-

tira una noia si la divides només als interludis!

'Quants estius, quants hiverns!' li ha dit ella en un bell fraseologisme importat pels ucraïnesos que ara redolen pels carrers bruns. Sona com si parlassin amb el nas embromat.

Una nit més de vetlla, extraviat per les dreceres traïdores d'Entre Quintes de costat a costat, el pont, la lluna, enrera el jardí botànic, la llum de l'astre trinxada sobre el riu per les tensions de ferro..., el fotograma de la sirenetes..., la mateixa vint anys després. Ningú no l'espera a l'altra banda de Gaia. Gol de plata. Banderoles.

Les persones són escultures en moviment, que, vistes a una determinada lentitud, creen una il·lusió de cinema. Titelles sense fils..., arguments pels propers Fantasportes... Portugal un país a càmera lenta... i el vell pescador de camaroès n'aprofita els nàilons per fer sessions de gambeta vespertina emparant-se amb la complicitat de la fosca.

Puja al bus. ¿Com així els bitllets de bus i de cinema s'assemblen tant? S'asseu en el sentit de la marxa, el contrari es presaria a estilística de poeta barater: les cases desfilant l'inrevés d'aquell dia mentre s'apropa cul enrera al *vaporetto*. Baixa a la Rua de l'Infante Dom Enrique i pren cap per avall. A diferència de vint anys enrere avui ja no xiula la melodia de *La gran evasió* —al seu lloc s'escolta pels carrers un transistor: *...xupando una cachasita a veses una agua de coco...*— aleshores invoca el gran Vinicius: *Es melhor sei alegre que sei triste...* Directe cap a Ribeira, per primera vegada Ivan se'n va de putes. ■